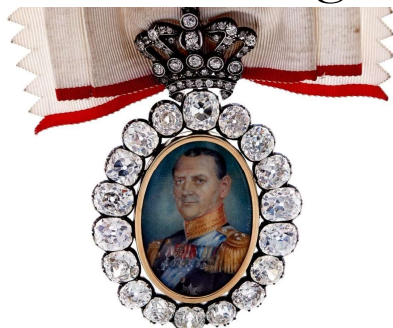

Ny bog: Brillantrammens rejse fra Brasilien til Amalienborg

Luis Cardador-Meinertz 14.01.2022

BØGER // KULTURHISTORIE – En ny bog om dronningens private skatte rummer et væld af anekdoter, dramaer og endog tragedier. Tilsammen udgør de dele af monarkiets lange fortælling i historien. Luis Cardador-Meinertz følger ét smykkes rejse fra Rio de Janeiro til København.

Dronningens private skatte

Forfatter: Elisabeth von Buchwald

Forlag: Gyldendal. 280 sider. 299,95 kr.

Blandt markeringerne i forbindelse med H.M. Dronningens regeringsjubilæum er hofinventarinspektør Elisabeth von Buchwalds nye bog *Dronningens private skatte*, der netop er udkommet på Gyldendal.

I værket på 280 sider, der er illustreret af fotograf Iben Kaufmann suppleret med enkelte arkivfotos, introducerer Elisabeth von Buchwald 32 skatte fra dronningens private samling. Nogle er velkendte – som dronningens ikoniske smykkesæt, *Perle-Poire-Garnituret* – mens andre er ubeskrevne for offentligheden og rummer overraskende fortællinger.

Rejsen begynder omkring 1730 og rækker udover anekdoter for tingelskere til fortællingen om samlingens symbolsprog og monarkiets idé.

I dag er denne arv fra den brasilianske kejserindes smykkesamling blevet et centralt symbol for dronningens og det danske kongehus' fortælling om sig selv

Allerede fra de første sider bliver læseren transporteret til og fra de danske kongelige slotte til dronninger i eksil og en verden af overdådighed, personlige dramaer og den tiltrækkende eksotisme af det fjerne og fremmede. Horisonterne er vide og endnu et bevis – hvis det overhovedet var nødvendigt – på Danmarks tilknytning til omverden.

Nogle af genstandene er helt enkle men bærer på en interessant historie. Andre er ekstravagante, kostbare kunstværker, og fælles for dem er, at de ikke er passive museumsgenstande, men del af en levende fortælling. En historie, der pågår i pagt med monarkiets dybe idé som led mellem et lands fjerne fortid og nutiden.

Tidens slag

Det er til en start umuligt ikke at beundre det fantasifulde *Vandfaldsur*, der pryder forsiden og indtager en særstatus på Christian VII's Palæ på Amalienborg med dets klokkespil, musik og indbyggede teater. *Vandfaldsuret* stammer fra det nedbrændte første Christiansborg Slot, men blev reddet fra den store katastrofe i 1792 og står i dag som et sindrigt minde om enevældens tabte eventyrpalads.

En anden skønhed er den spektakulære *Fabergé-kovsh* – et drikkekar i forgyldt sølv med Elefantordenens elefant på hanken, der fandt vej til Danmark via tsar Alexander 3. som en gave til Christian 9. og dronning Louise fra deres seks børn i anledning af kongeparrets guldbryllup i 1892.

De seks juvelfloder er en relativt beskeden japansk foldeskærms usigeligt poetiske navn. Denne skrøbelige skat har levet en hengemt tilværelse i 100 år i et støvet magasin, men har siden 2016 været at finde i dronningens håndbibliotek i Amalienborg. Selvom det kun er en beskeden souvenir, en såkaldt *byōbu*, hvis rejse til Danmark man ikke engang kender, så står den som billede af Danmarks kontakt til Asien og fascinationen af Japan i slutningen af 1800-tallet.

På det officielle portræt af dronningen taget ved tronbestigelsen i 1972 bærer hun både det historiske Perle-Poire-sæt og brillantrammen med portrættet af Frederik 9., som hun kalder “min brasilianske ramme”. Foto: Rigmor Mydtskov.

Mest kendt er nok det strålende *Perle-Poire-Garniture* – pæreperlesættet – hvis diadem nok er dronningens foretrukne, og som ses på et utal af officielle fotos, inklusive portrættet fra tronbestigelsen i 1972.

Historien om dette sæt, og ikke mindst dets ædle perlemorsten, fik et nyt kapitel, da dronning Ingrid efter sigende kastede sin kærlighed på smykkerne, der havde ligget ubrugte i mange år, og længe bar dem hjemme i hverdagen for at tilføre dem glans ud fra en formodning om, at ”døde” perler kan bringes til live.

Perle-Poire-Garnituret optræder i øvrigt igen i det portræt af dronningen, der er brugt til bl.a. PostNords jubilæumsfrimærke, og er dermed et centralt element af en iscenesættelse af en forestilling om noget højere og større end blot det materielle som tidsmarkør for monarkens 50 år som regent.

Brillantrammen

Personligt troede jeg, jeg kendte alt til de mange ellers ret ukendte og ofte nærmest usandsynlige forbindelser og historier, der binder Danmark og Portugals historier sammen – fra korstogstidens ægteskabsalliancer (Valdemarerne var gift med portugisiske prinsesser) til baggrunden for elefantordenens oprindelse og H.C. Andersens rejseberetninger fra sit ophold i Portugal i 1866.

Men denne bog overrasker alligevel med brillantrammens historie, en smuk oval guldramme prydet med store diamanter og en krone om et portræt af dronningens far, Frederik 9., som regenten bærer ved mange officielle begivenheder.

Brillantrammen, der er prydet af overdådige, store diamanter, har formentlig været en gave fra Pedro IV af Portugal, der i 1822 blev Brasiliens første kejser, da han udråbte landets selvstændighed. Han forærede smykket til sin anden kone, Amélie de Leuchtenberg, der var datter af Napoleons adoptiv søn, Eugène de Beauharnais.

[Symbolfortællingen gløder imidlertid også med disse menneskers glemte skæbne, og deri ligger nok smykkernes største værd](#)

Brillantsmykket fandt vej til Danmark, da Amélie efter sit eneste barns død testamenterede det til sin ældre søster, dronning Josefina af Sverige og Norge.

Fra hende kom det eksotiske, dyrebare juvelvedhæng til København med svenske prinsesse Lovisa, da hun giftede sig med den danske kronprins Frederik (8.).

Det viser sig derfor, at jeg har set det før. På det portugisiske nationalpalads Queluz – et vældigt sommerslot bygget i barokstil udenfor Lissabon – hænger et kendt maleri af kejserinden, hvor hun bærer den selvsamme brillantramme med et billede af sin mand, kejser Pedro.

Amélie Auguste Eugénie Napoléonne de Leuchtenberg, kejserinde af Brasilien, med brillantrammen, som måske er den, der i dag bæres af dronningen og i Danmark har fået ny krone og er blevet del af det danske monarkis fortælling.

I dag er denne arv fra den brasilianske kejserindes smykkesamling blevet et centralt symbol for dronningens og det danske kongehus' fortælling om sig selv. Som det siges i bogen er det at bære et smykke på kroppen med et portræt af én, man holder af, en gammel skik kendt fra verden over.

Men når monarken bærer et billede af sin forgænger synligt på brystet, har det en også en anden betydning og rummer en større fortælling om kontinuitet, stabilitet og arveret med rod i middelalderlige teologiske og filosofiske teorier om kongens to legemer, hans (og statens) ideale, udødelige *corpus politicum* og det konkrete, dødelige *corpus naturale*.

Det er et udsagn om legitimitet og om det ansvar, som dronningen bærer videre fra sin forgænger, sin far, og sin slægt som en evig flamme.

Symbolfortællingen gløder imidlertid også med disse menneskers glemte skæbne fra Portugal til det fjerne Brasilien, fra Napoleon via hans anden kones søn og dennes efterkommere til Sverige og sluttelig Danmark, og deri ligger nok smykkernes største værd.

dronningens private skatteH.M. Dronningenjubilæumkunstsmykker

Luis Cardador-Meinertz

Luis Cardador-Meinertz (f. 1975) er cand.scient. i geografi og geoinformatik og byplanlægger i Københavns Kommune. Han er tidligere journalist og radioproducent ved BBC World Service og BBC Monitoring med regionalt fokus på Europa,

